

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (peti senat)

z dne 12. decembra 2019*

„Predhodno odločanje – Politika priseljevanja – Pravica do združitve družine – Direktiva 2003/86/ES – Člen 10(2) – Neobvezna določba – Zahtevani pogoji za uveljavljanje pravice do združitve družine – Družinski član begunca, ki ni omenjen v členu 4 – Pojem ‚vzdrževana oseba‘“

V zadevi C-519/18,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (upravno in delovno sodišče v Budimpešti, Madžarska) z odločbo z dne 16. julija 2018, ki je na Sodišče prispela 7. avgusta 2018, v postopku

TB

proti

Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal,

SODIŠČE (peti senat),

v sestavi E. Regan, predsednik senata, I. Jarukaitis, E. Juhász, M. Ilešič in C. Lycourgos (poročevalec), sodniki,

generalni pravobranilec: G. Pitruzzella,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za TB G. Győző, ügyvéd,
- za madžarsko vlado M. Z. Fehér in G. Tornyai, agenta,
- za nizozemsko vlado C. Schillemans in M. Bulterman, agentki,
- za Evropsko komisijo A. Tokár, C. Cattabriga in M. Condou-Durande, agenti,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 5. septembra 2019

izreka naslednjo

* Jezik postopka: madžarščina.

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago člena 4(2) in (3) ter člena 10(2) Direktive Sveta 2003/86/ES z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 6, str. 224).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med osebo TB in Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (urad za priseljevanje in begunce, Madžarska), ker je ta urad zavrnil prošnjo sestre zadevne osebe za izdajo dovoljenja za prebivanje zaradi združitve družine.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 V uvodnih izjavah 2, 4 in 8 Direktive 2003/86 je navedeno:
 - „(2) Ukrepe, ki se nanašajo na združitev družine, je treba sprejeti v skladu z obvezo, da se družina varuje in družinsko življenje spoštuje, kar je poudarjeno v mnogih aktih mednarodnega prava. Ta direktiva spoštuje temeljne pravice in upošteva načela, ki jih priznava zlasti člen 8 Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin in Listina Evropske unije o temeljnih [...] pravicah.

[...]
 - (4) Združitev družine je potrebna, da se omogoči družinsko življenje. Pomaga ustvariti socialno in kulturno stabilnost, ki olajša vključevanje državljanov tretjih držav v državo članico, kar spodbuja tudi ekonomsko in socialno kohezijo, ki je temeljni cilj Skupnosti, določen v Pogodbi.

[...]
 - (8) Posebno pozornost bi bilo treba posvetiti položaju beguncev zaradi razlogov, ki so jih prisilili, da so pobegnili iz svoje države, in ki so jim preprečevali, da bi tam živeli normalno družinsko življenje. Treba bi bilo torej določiti ugodnejše pogoje za uveljavljanje njihove pravice do združitve družine.“
- 4 Člen 1 te direktive določa:

„Namen te direktive je določiti pogoje za uveljavljanje pravice do združitve družin za državljane tretjih držav, ki zakonito prebivajo na ozemlju držav članic.“
- 5 Člen 3(5) navedene direktive določa:

„Ta direktiva ne vpliva na možnost, da države članice sprejmejo ali ohranijo ugodnejše določbe.“
- 6 Člen 4 te direktive v odstavkih od 1 do 3 določa:

„1. Države članice na podlagi te direktive in v skladu s pogoji, določenimi v Poglavju IV in členu 16, dovolijo vstop in bivanje naslednjim družinskim članom:

 - (a) zakoncu sponzorja;

- (b) mladoletnim otrokom sponzorja in njegovega zakonskega partnerja, vključno z otroki, ki so posvojeni [...];
- (c) mladoletnim otrokom, vključno s posvojenimi otroki sponzorja, če ima sponzor skrbništvo nad otroki in te otroke vzdržuje. [...]
- (d) mladoletnim otrokom, vključno s posvojenimi otroki zakonca, če ima zakonec skrbništvo nad otroki in te otroke vzdržuje. [...]

[...]

2. Države članice lahko z zakoni ali predpisi na podlagi te direktive in v skladu s pogoji, določenimi v Poglavju IV, dovolijo vstop in bivanje naslednjim družinskim članom:

- (a) sorodnikom [prednikom] sponzorja ali njegovega zakonca v prvem kolenu v ravni vrsti, če jih le-ta vzdržujeta in v državi izvora nimajo ustrezne družinske podpore;
- (b) odraslim neporočenim otrokom sponzorja ali njegovega zakonca, če so objektivno nesposobni poskrbeti za svoje potrebe zaradi svojega zdravstvenega stanja.

3. Države članice lahko na podlagi te direktive in v skladu s pogoji, določenimi v Poglavju IV, po zakonu ali predpisih dovolijo vstop in bivanje izvenzakonskemu partnerju, ki je državljan tretje države, s katerim je sponzor v potrjenem trdnem dolgoročnem razmerju, ali državljanu tretje države, ki je s sponzorjem vezan v registriranem partnerstvu v skladu s členom 5(2), in neporočenim mladoletnim otrokom takšnih oseb, vključno s posvojenimi otroki in odraslimi neporočenimi otroki, ki so objektivno nesposobni poskrbeti za svoje potrebe zaradi svojega zdravstvenega stanja.

Države članice se lahko odločijo, da v zvezi z združitvijo družine registrirane partnerje obravnavajo enako kot zakonce.“

7 Člen 10 Direktive 2003/86, ki je v poglavju V te direktive, naslovljenem „Združitev družine za begunce“, določa:

„1. Člen 4 se uporablja za opredelitev družinskih članov, z izjemo tretjega pododstavka odstavka 1 člena 4, ki se ne uporablja za otroke beguncev.

2. Države članice lahko dovolijo združitev družine z drugimi družinskimi člani, ki niso omenjeni v členu 4, če jih begunec vzdržuje.

3. Če je begunec mladoletnik brez spremstva, države članice:

- (a) dovolijo vstop in bivanje zaradi združitve družine z njegovimi sorodniki [predniki] v prvem kolenu v ravni črti brez uporabe pogojev, določenih v členu 4(2)(a);
- (b) lahko dovolijo vstop in bivanje zaradi združitve družine z njegovim zakonitim skrbnikom ali katerim koli drugim članom družine, če begunec nima sorodnikov [prednikov] v ravni črti ali takšnih sorodnikov [prednikov] ni mogoče izslediti.“

8 Člen 17 te direktive določa:

„Države članice ustrezno upoštevajo naravo in trdnost družinskih razmerij osebe in trajanje njegovega bivanja v državi članici ter obstoj družinskih, kulturnih in socialnih vezi z njegovo državo izvora, kadar zavrnejo prošnjo, prekličejo ali ne podaljšajo dovoljenja za prebivanje ali se odločijo, da bodo ukazale izgon sponzorja ali članov njegove družine.“

Madžarsko pravo

- 9 Člen 19 a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (zakon št. II iz leta 2007 o vstopu in prebivanju državljanov tretjih držav, v nadaljevanju: zakon iz leta 2007) določa:

„1. Dovoljenje za prebivanje zaradi združitve družine lahko pridobi državljan tretje države, ki je družinski član državljana tretje države z dovoljenjem za prebivanje, dovoljenjem za vstop, dovoljenjem za nastanitev, začasnim dovoljenjem za nastanitev, nacionalnim dovoljenjem za nastanitev ali dovoljenjem ES za nastanitev ali ki je družinski član osebe, ki ima na podlagi posebnega zakona izkaznico o prebivanju ali izkaznico o stalnem prebivanju (v nadaljevanju in na splošno: sponzor).

[...]

4. Dovoljenje za prebivanje zaradi združitve družine lahko pridobijo:

- (a) vzdrževani roditelj;
- (b) brat ali sestra ter predniki in potomci v ravni črti, če ni sposoben poskrbeti za svoje potrebe zaradi svojega zdravstvenega stanja,

sponzorja, njegovega zakonca ali osebe, ki ji je bil priznan status begunca.“

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 10 Madžarski pristojni organ je 7. septembra 2015 TB priznal status begunca. Sestra TB je 12. januarja 2016 na diplomatskem predstavništvu Madžarske v Teheranu (Iran) vložila prošnjo za izdajo dovoljenja za prebivanje zaradi združitve družine s TB in za izdajo vizuma, ki bi ji omogočil to dovoljenje za prebivanje prevzeti.
- 11 Prvostopenjski organ je to prošnjo z odločbo zavrnil – kar je potrdil drugostopenjski organ – prvič, ker je sestra od TB za pridobitev dovoljenja za prebivanje, ki ga je zaprosila, pristojnemu organu navedla napačne podatke, in drugič, ker ni dokazala, da naj glede na svojo izobrazbo in zdravstveno stanje ne bi bila sposobna poskrbeti za svoje potrebe zaradi svojega zdravstvenega stanja, pri čemer naj bi glede na zdravstveno dokumentacijo, priloženo prošnji, trpela za depresijo, zaradi katere se mora redno zdraviti.
- 12 Oseba TB je zoper to odločbo o zavrnitvi pri predložitvenem sodišču vložila tožbo. V utemeljitev te tožbe TB med drugim trdi, da je s pravilom iz člena 19(4)(b) zakona iz leta 2007, v skladu s katerim lahko brat ali sestra osebe, ki ima status begunca, pridobi dovoljenje za prebivanje zaradi združitve družine, če ni sposobna poskrbeti za svoje potrebe zaradi svojega zdravstvenega stanja, kršen člen 10(1) in (2) Direktive 2003/86.
- 13 Predložitveno sodišče, ki dvomi o združljivosti tega pravila s členom 10(2) Direktive 2003/86, izpostavlja, da pogoj iz tega člena 19(4)(b) ne ustreza pogoju iz navedenega člena 10(2), ki državam članicam omogoča, da dovolijo združitev z drugimi družinski člani, ki niso omenjeni v členu 4 te direktive, kot so bratje in sestre begunca, če jih slednji „vzdržuje“. Pogoj iz navedenega člena 19(4)(b) naj bi bil torej ustrezal pogoju iz člena 4(2)(b) in (3) navedene direktive glede združitve družine, in sicer ne z brati in sestrami begunca, ampak z odraslimi neporočenimi otroki sponzorja ali njegovega zakonca ter skupnimi odraslimi neporočenimi otroki sponzorja in njegovega partnerja.

- 14 Zato to sodišče sprašuje, prvič, ali člen 10(2) Direktive 2003/86 nasprotuje temu, da država članica, ki je uporabila možnost iz te določbe tako, da dovoljuje združitev z drugimi družinskimi člani, ki niso omenjeni v členu 4 te direktive, pogojuje to združitev s pogoji, ki se razlikujejo od tistih iz prve določbe.
- 15 V zvezi s tem navedeno sodišče izpostavlja, da je Kúria (vrhovno sodišče, Madžarska) v prejšnji sodbi, ne da bi vložilo predlog za sprejetje predhodne odločbe, razsodilo, da je treba na to vprašanje odgovoriti nikalno in da s členom 19(4)(b) zakona iz leta 2007 torej ni kršen člena 10(2) navedene direktive.
- 16 Vendar predložitveno sodišče meni, da lahko države članice v skladu s členom 10(2) Direktive 2003/86 sicer dovolijo združitev z družinskimi člani, ki niso omenjeni v členu 4 te direktive, in tako odstopijo od opredelitve pojma „družinski član“ iz zadnjenavedenega člena, vendar pa naj ne bi mogle odstopiti od pogoja iz člena 10(2), v skladu s katerim so lahko navedeni člani upravičeni do združitve družine, če jih begunec vzdržuje.
- 17 Drugič, v primeru pritrdilnega odgovora na vprašanje iz točke 14 te sodbe, se predložitveno sodišče sprašuje o razlagi pojma „vzdrževana“ oseba v smislu Direktive 2003/86.
- 18 V zvezi s tem to sodišče izpostavlja, da se člen 10(2) te direktive v različici jezika postopka nanaša na družinske člane, ki jih begunec vzdržuje („*a menekült eltartottjai*“), pri čemer pa se v angleški jezikovni različici ta določba nanaša na tiste, ki so v razmerju odvisnosti do begunca („*dependent on the refugee*“). Predložitveno sodišče dvomi, ali so ti izrazi popolnoma enakovredni.
- 19 Poleg tega se predložitveno sodišče sprašuje, ali pojem „vzdrževana“ oseba zahteva celostno presojo različnih vidikov, ki so značilni za odvisnost, ali pa obstoj le enega od njih, kot je nesposobnost zadevnega družinskega člana poskrbeti za svoje potrebe zaradi svojega zdravstvenega stanja, zadostuje za opredelitev tega pojma, tako da naj bi država članica lahko na podlagi zgolj tega vidika štela, da člana družine, ki tega vidika ne izpolni, sponzor ne vzdržuje, brez posamične presoje položaja tega člana. V zvezi s tem navedeno sodišče izpostavlja, da po mnenju Kúria (vrhovno sodišče) iz sodne prakse Sodišča izhaja, da ta pojem zajema ne le finančno, temveč tudi fizično in čustveno odvisnost, saj je razmerje z vzdrževano osebo mogoče opisati kot večplastno razmerje odvisnosti, katerega finančna odvisnost je le eden od vidikov.
- 20 Tretjič, predložitveno sodišče se v primeru nikalnega odgovora na vprašanje iz točke 14 te sodbe sprašuje, ali lahko države članice prosto določijo kakršen koli pogoj, vključno s tistimi, ki so določeni v členu 4(2) in (3) Direktive 2003/86, ter se po potrebi sprašuje, kolikšen je obseg pogoja, določenega v navedenem členu 4(3), ki zahteva, da družinski člani objektivno niso sposobni poskrbeti za svoje potrebe zaradi svojega zdravstvenega stanja.
- 21 V teh okoliščinah je Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (upravno in delovno sodišče v Budimpešti, Madžarska) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
1. Ali je treba člen 10(2) Direktive [2003/86] razlagati tako, da če država članica na podlagi tega člena odobri vstop družinskega člana, ki ne spada med družinske člane iz člena 4 [te direktive], lahko za tega družinskega člana uporabi le pogoj, ki ga določa člen 10(2) (da ga ,begunec vzdržuje‘)?
 2. Če je odgovor na prvo vprašanje pritrdilen: ali pogoj ,vzdrževane‘ osebe (,dependency‘), določen v členu 4(2)(a) Direktive [2003/86], zajema dejanski položaj, v katerem morajo za izpolnitev tega pogoja kumulativno obstajati različni vidiki odvisnosti, ali pa zadostuje obstoj le nekaterih od teh vidikov, glede na posebne okoliščine posameznega primera? Ali je v teh okoliščinah s pogojem, ki ga določa člen 10(2) [te direktive] (da družinskega člana ,begunec vzdržuje‘), v skladu nacionalna

določba, ki izključuje posamično presojo in kot pogoj za izpolnitev tega pogoja zajema samo en element dejanskega stanu (vidik, ki kaže na odvisnost: ‚[biti] objektivno nesposob[en] poskrbeti za svoje potrebe zaradi svojega zdravstvenega stanja‘)?

3. Če je odgovor na prvo vprašanje nikalen in torej lahko država članica uporabi dodatne pogoje glede na tiste iz člena 10(2) [Direktive 2003/86] (da družinskega člana ‚begunec vzdržuje‘), ali to pomeni, da država članica lahko, če se ji zdi ustrezno, določi kakršen koli pogoj, vključno s tistimi, ki so določeni v zvezi z drugimi družinskimi člani v členu 4(2) in (3) [te direktive], ali pa lahko uporabi izključno pogoj, ki izhaja iz člena 4(3) [navedene direktive]? Kateri dejanski položaj v tem primeru vključuje pogoj ‚objectively unable to provide for their own needs on account of their state of health‘ iz člena 4(3) Direktive? Ali ga je treba razlagati tako, da družinski član ne more [poskrbeti] ‚za svoje potrebe‘, ali tako, da ‚ni sposoben‘ skrbeti ‚zase‘, ali pa ga je treba morebiti razlagati drugače?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Uvodne ugotovitve

- 22 Madžarska vlada trdi, da vprašanja za predhodno odločanje niso dopustna, ker so hipotetična. Ta vprašanja naj bi namreč temeljila na napačni predpostavki, da naj bi Madžarska s členom 19(4)(b) zakona iz leta 2007 izvajala člen 10(2) Direktive 2003/86, čeprav ta država članica naj ne bi o tem obvestila Komisije v skladu s členom 20 te direktive.
- 23 V zvezi s tem je treba opozoriti, da je le nacionalno sodišče, ki odloča v sporu in ki mora prevzeti odgovornost za sodno odločitev, pristojno, da ob upoštevanju posebnosti zadeve presodi tako potrebo po sprejetju predhodne odločbe, da bi lahko izdalo sodbo, kot tudi upoštevnost vprašanj, ki jih predloži Sodišču. Zato je Sodišče, kadar se postavljena vprašanja nanašajo na razlago pravila prava Unije, načeloma dolžno odločati (sodba z dne 10. decembra 2018, Wightman in drugi, C-621/18, EU:C:2018:999, točka 26).
- 24 Iz tega sledi, da za vprašanja, ki se nanašajo na pravo Unije, velja domneva upoštevnosti. Sodišče lahko zavrne odločanje o vprašanju za predhodno odločanje, ki ga postavi nacionalno sodišče, le takrat, kadar je očitno, da zahtevana razlaga pravila Unije nima nikakršne zveze z dejanskim stanjem ali predmetom spora o glavni stvari, kadar gre za hipotetičen problem oziroma kadar Sodišče nima na voljo dejanskih in pravnih elementov, ki so potrebni, da bi lahko na postavljena vprašanja podalo koristne odgovore (sodba z dne 10. decembra 2018, Wightman in drugi, C-621/18, EU:C:2018:999, točka 27).
- 25 V obravnavani zadevi je treba poudariti, da je po mnenju predložitvenega sodišča madžarski zakonodajalec s sprejetjem člena 19(4)(b) zakona iz leta 2007 želel izvajati člen 10(2) Direktive 2003/86, saj zadnjenavedena določba daje državam članicam pravico do izbire, ki je sestavni del ureditve, vzpostavljene z navedeno direktivo (glej v zvezi s tem po analogiji sodbo z dne 21. decembra 2011, N.S. in drugi, C-411/10 in C-493/10, EU:C:2011:865, točke od 65 do 68).
- 26 Sodišče pa mora v skladu s porazdelitvijo pristojnosti med sodišči Unije in nacionalnimi sodišči upoštevati dejanski in pravni okvir, v katerega so umeščena vprašanja za predhodno odločanje in kot je opredeljen v predložitveni odločbi. Zato je treba ne glede na očitke madžarske vlade glede razlage nacionalnega prava, ki jo je podalo predložitveno sodišče, predlog za sprejetje predhodne odločbe preučiti glede na nacionalno pravo, kot ga razlaga predložitveno sodišče (glej v tem smislu sodbo z dne 21. junija 2016, New Valmar, C-15/15, EU:C:2016:464, točka 25).

- 27 Okoliščina, da Madžarska v skladu s členom 20 Direktive 2003/86 Komisije ni obvestila, da je navedeni člen 19(4)(b) ukrep za prenos člena 10(2) te direktive, te ugotovitve ne more spremeniti. Ne zadostuje namreč, da zadevna država članica Komisije ni obvestila o nacionalnem ukrepu, da se navedeni ukrep ne bi štel za izvajanje določbe direktive.
- 28 Ugovor nedopustnosti je treba zato zavrniti.
- 29 Poleg tega je treba izpostaviti, da predložitveno sodišče z drugim in tretjim vprašanjem Sodišče sprašuje tudi o razlagi člena 4(2) in (3) Direktive 2003/86.
- 30 Vendar se ti določbi nanašata na položaje, ki so različni od položaja, ki se obravnava v postopku v glavni stvari, saj se ti določbi nanašata na združitev družine z drugimi družinskimi člani begunca, ki niso njegova sestra.
- 31 Zgolj okoliščina, da je madžarski zakonodajalec v okviru izvajanja člena 10(2) Direktive 2003/86 uporabil podobne izraze, kot so uporabljeni v členu 4(2) in (3) te direktive, ne zadostuje za utemeljitev predloga za razlago teh določb. Predložitveno sodišče namreč v predlogu za sprejetje predhodne odločbe ni trdilo, da se je madžarski zakonodajalec s sprejetjem člena 19(4)(b) zakona iz leta 2007 želel neposredno in brezpogojno sklicevati na takšni določbi (glej v tem smislu sodbi z dne 18. oktobra 2012, Nolan, C-583/10, EU:C:2012:638, točka 47, in z dne 7. novembra 2018, C in A, C-257/17, EU:C:2018:876, točka 33).
- 32 Iz tega sledi, da v tej zadevi člena 4(2) in (3) Direktive 2003/86 ni treba razlagati.

Vsebinska presoja

- 33 Predložitveno sodišče s svojimi vprašanji, ki jih je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 10(2) Direktive 2003/86 razlagati tako, da nasprotuje temu, da država članica dovoli združitev s sestro begunca, le če ta sestra begunca zaradi svojega zdravstvenega stanja ni sposobna poskrbeti za svoje potrebe.
- 34 V skladu s členom 1 Direktive 2003/86 je njen namen določiti pogoje za uveljavljanje pravice do združitve družin za državljane tretjih držav, ki zakonito prebivajo na ozemlju držav članic.
- 35 V tem okviru so v členu 4 te direktive naštetih družinski člani državljana tretje države, katerim države članice morajo ali lahko, odvisno od primera, priznajo pravico do združitve družine v smislu navedene direktive.
- 36 Iz uvodne izjave 8 te direktive pa izhaja, da ta za begunce določa ugodnejše pogoje za uveljavljanje te pravice do združitve družine, saj je treba njihovemu položaju posvetiti posebno pozornost iz razlogov, ki so jih prisilili, da so pobegnili iz svoje države, in ki so jim preprečevali, da bi tam živeli normalno družinsko življenje (sodba z dne 12. aprila 2018, A in S, C-550/16, EU:C:2018:248, točka 32).
- 37 Eden od teh ugodnejših pogojev je določen v členu 10(2) Direktive 2003/86.
- 38 Čeprav se namreč na podlagi člena 10(1) te direktive člen 4 te direktive uporablja za begunce, razen za izjemo iz tretjega pododstavka odstavka 1, ki ne velja za otroke beguncev, člen 10(2) navedene direktive poleg tega državam članicam omogoča, da pravico do združitve družine v smislu navedene direktive priznajo članom družine begunca, ki niso omenjeni v tem členu 4.
- 39 Ob tem je treba na prvem mestu poudariti, da ta člen 10(2) ni obvezen. S to določbo je tako vsaki državi članici prepuščena v presojo odločitev o razširitvi osebnega področja uporabe Direktive 2003/86, ki jo ta določba dovoljuje.

- 40 Poleg tega navedeni člen 10(2), kot je generalni pravobranilec v bistvu navedel v točki 37 sklepnih predlogov, državam članicam dopušča tudi široko polje proste presoje, da med družinskimi člani begunca določijo druge člane, ki niso omenjeni v členu 4 navedene direktive in ki jim te države članice želijo omogočiti združitev z beguncem, ki stalno prebiva na njihovem ozemlju.
- 41 Na drugem mestu je treba poudariti, da je manevrski prostor, ki ga imajo države članice pri izvajanju tega člena 10(2), vseeno omejen tako, da je v skladu s tem členom to izvajanje podrejeno pogoju. Iz navedenega člena 10(2) namreč izhaja, da lahko države članice dovolijo združitev družine z drugimi družinskimi člani begunca, ki niso omenjeni v členu 4 Direktive 2003/86, če jih begunec vzdržuje.
- 42 Tako je treba, prvič, člen 10(2) Direktive 2003/86, ker sicer navedeni pogoj ne bi imel polnega učinka, razlagati tako, da nasprotuje temu, da država članica dovoli združitev z družinskim članom begunca, ki ni omenjen v členu 4 te direktive, če ga ta begunec ne vzdržuje. Nacionalni predpis, ki ne bi spoštoval tega pogoja, bi bil v nasprotju s cilji Direktive 2003/86, ker bi omogočil priznanje statusa iz te direktive osebam, ki ne izpolnjujejo pogojev za njegovo pridobitev (glej po analogiji sodbi z dne 27. junija 2018, Diallo, C-246/17, EU:C:2018:499, točka 55, in z dne 23. maja 2019, Bilali, C-720/17, EU:C:2019:448, točka 44).
- 43 Ta ugotovitev pa ne vpliva na možnost, ki je državam članicam priznana v členu 3(5) navedene direktive, da zgolj na podlagi svojega nacionalnega prava priznajo pravico do vstopa in prebivanja pod ugodnejšimi pogoji.
- 44 Drugič, glede pomena, ki ga je treba pripisati pogoju, da mora to biti oseba, ki jo begunec „vzdržuje“, je treba opozoriti, da iz zahtev po enotni uporabi prava Unije in iz načela enakosti izhaja, da je treba izraze določbe prava Unije, ki za opredelitev njenega pomena in obsega ne napotuje posebej na pravo držav članic, navadno razlagati samostojno in enotno v celotni Evropski uniji (sodba z dne 29. julija 2019, Spiegel Online, C-516/17, EU:C:2019:625, točka 62 in navedena sodna praksa).
- 45 Ker pa člen 10(2) Direktive 2003/86 ne napotuje na nacionalno pravo držav članic glede navedenega pogoja, je treba ta pogoj razlagati samostojno in enotno.
- 46 V zvezi s tem je treba izpostaviti, da je Sodišče že razlagalo pogoj, da mora družinskega člana vzdrževati sponzor, in sicer v okviru Direktive 2004/38/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic, ki spreminja Uredbo (EGS) št. 1612/68 in razveljavlja Direktive 64/221/EGS, 68/360/EGS, 72/194/EGS, 73/148/EGS, 75/34/EGS, 75/35/EGS, 90/364/EGS, 90/365/EGS in 93/96/EGC (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 5, str. 46).
- 47 V skladu s to sodno prakso je status družinskega člana, ki ga „vzdržuje“ državljan Unije, nosilec pravice do prebivanja, pogojen s tem, da se dokaže obstoj dejanskega položaja odvisnosti. Ta odvisnost izhaja iz dejanskega položaja, ki ga opredeljuje okoliščina, da finančno podporo družinskega člana zagotavlja nosilec pravice do prebivanja (sodbe z dne 19. oktobra 2004, Zhu in Chen, C-200/02, EU:C:2004:639, točka 43; z dne 8. novembra 2012, Iida, C-40/11, EU:C:2012:691, točka 55; z dne 16. januarja 2014, Reyes, C-423/12, EU:C:2014:16, točki 20 in 21, in z dne 13. septembra 2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, točka 50).
- 48 Da bi se ugotovilo, ali taka odvisnost obstaja, mora država članica gostiteljica presoditi, ali družinski član glede na svoj ekonomski in socialni položaj ni sposoben zadovoljevati svojih osnovnih potreb. Potreba po finančni pomoči mora obstajati v državi izvora družinskega člana ali v državi, iz katere prihaja, ko je zaprosil za to, da se pridruži državljanu Unije (glej v tem smislu sodbi z dne 9. januarja 2007, Jia, C-1/05, EU:C:2007:1, točka 37, in z dne 16. januarja 2014, Reyes, C-423/12, EU:C:2014:16, točki 22 in 30).

- 49 Pri razlagi pojma „vzdrževani“ družinski član v smislu Direktive 2003/86 je treba upoštevati navedeno sodno prakso. Direktivi 2004/38 in 2003/86 namreč uresničujeta podobne cilje, da se v državi članici gostiteljici zagotovi ali spodbuja združitev družine državljanov drugih držav članic ali tretjih držav, ki v državi gostiteljici prebivajo zakonito.
- 50 Vendar je treba upoštevati tudi to, da položaj beguncev – kot je navedeno v uvodni izjavi 8 Direktive 2003/86 in kot izhaja že iz točke 35 te sodbe – zahteva posebno pozornost, ker so jih prisiliti pobegniti iz lastne države in so jim preprečevali, da bi tam živeli normalno družinsko življenje, ker so bili lahko ločeni od svojih družin v daljšem časovnem obdobju, preden jim je bil odobren status begunca, ter ker je zanje ali za njihove družinske člane pogosto nemogoče ali nevarno predložiti uradne dokumente ali vzpostaviti stik z organi v njihovi državi izvora (glej v tem smislu sodbi z dne 7. novembra 2018, K in B, C-380/17, EU:C:2018:877, točka 53, in z dne 13. marca 2019, E., C-635/17, EU:C:2019:192, točka 66).
- 51 V zvezi s tem bi lahko zahteva, da begunec na dan vložitve prošnje za združitev dejansko zagotavlja finančno pomoč svojemu družinskemu članu v državi izvora ali v državi, iz katere ta družinski član prihaja, povzročila, da so s področja uporabe člena 10(2) Direktive 2003/86 izključeni družinski člani begunca, ki so dejansko odvisni od njega, zgolj zato, ker jim begunec ne more ali jim ne more več zagotavljati finančne pomoči, ki jo potrebujejo za zadovoljevanje svojih osnovnih potreb v državi izvora ali v državi, iz katere prihajajo. Ni pa mogoče izključiti, da begunec ne more ali ne more več zagotavljati take pomoči zaradi elementov, ki niso odvisni od njegove volje, kot je fizična nezmožnost zagotoviti potrebna sredstva ali bojazen, da bi bila s stikom z njegovimi družinskimi člani njihova varnost ogrožena.
- 52 Zato je treba šteti, da begunec svojega družinskega člana „vzdržuje“ v smislu člena 10(2) Direktive 2003/86, če je ta družinski član dejansko odvisen v smislu tega, da po eni strani glede na gospodarske in socialne pogoje ta družinski član begunca na dan vložitve prošnje za združitev z beguncem ni sposoben zadovoljevati svojih osnovnih potreb v državi izvori ali v državi, iz katere prihaja, in da se po drugi strani ugotovi, da finančno podporo tega družinskega člana dejansko zagotavlja begunec ali da je ob upoštevanju vseh upoštevnihih okoliščin – kot so sorodstvena stopnja zadevnega družinskega člana z beguncem, narava in trdnost njegovih drugih družinskih razmerij ter starost in gospodarski položaj njegovih drugih sorodnikov – razvidno, da je begunec najbolj primeren družinski član za zagotovitev zahtevane finančne podpore.
- 53 Ta razlaga je potrjena s členom 17 Direktive 2003/86, ki nalaga posamično preučitev prošnje za združitev družine, v okviru katere je treba, kot izhaja iz uvodne izjave 8 te direktive, zlasti upoštevati posebnosti, povezane s statusom begunca sponzorja (glej v tem smislu sodbo z dne 7. novembra 2018, K in B, C-380/17, EU:C:2018:877, točka 53).
- 54 Tretjič, iz zgoraj navedenega izhaja, da se navedeni člen 10(2), kot poudarja predložitveno sodišče, v nekaterih jezikovnih različicah nanaša na položaj odvisnosti družinskega člana v razmerju do begunca, v drugih različicah pa na status družinskega člana, ki ga navedeni begunec vzdržuje, vendar tako razhajanje ni upoštevno za razlago pogoja iz navedenega člena 10(2).
- 55 Na tretjem mestu je treba izpostaviti, da lahko države članice pri izvajanju možnosti, ki jim je v členu 10(2) Direktive 2003/86 dopuščena, določijo dodatne zahteve v zvezi z naravo razmerja odvisnosti, ki je določena v tej določbi, med drugim s tem, da priznanje pravic, ki izhajajo iz Direktive 2003/86, pogojujejo s tem, da begunec vzdržuje zadevne družinske člane tega begunca iz nekaterih razlogov.
- 56 Pogoj v zvezi z obstojem razmerja odvisnosti med beguncem in njegovim družinskim članom je treba namreč razlagati tako, da je namen tega pogoja, da se izključi možnost iz člena 10(2) Direktive 2003/86 za družinske člane begunca, ki niso omenjeni v členu 4 te direktive in ki jih ne vzdržuje, kar

pa ne sme državi članici, ki se odloči tako možnost izvajati, naložiti obveznosti, da samodejno prizna pravico do združitve z vsemi ali nekaterimi družinskimi člani begunca, ki niso omenjeni v členu 4 navedene direktive, takoj ko jih begunec začne vzdrževati.

- 57 V zvezi s tem je treba po eni strani poudariti, da so razlike, ki so lahko posledica dejstva, da je vsaka država članica prosta pri opredelitvi narave razmerja odvisnosti, ki v skladu z njeno nacionalno ureditvijo omogoča, da se družinskim članom begunca, ki niso omenjeni v členu 4 Direktive 2003/86, prizna pravica do združitve družine v smislu navedene direktive, popolnoma združljive z naravo in ciljem člena 10(2) navedene direktive. Že iz točk od 38 do 40 te sodbe namreč izhaja, da je zakonodajalec Unije ta člen 10(2) zasnoval kot neobvezno določbo, s katero je državam članicam pri izvajanju te določbe dopuščeno polje proste presoje, tako da so razlike v nacionalnih ureditvah, s katerimi se izvaja ta možnost, same po sebi posledica odločitve navedenega zakonodajalca (glej po analogiji sodbo z dne 12. aprila 2018, A in S, C-550/16, EU:C:2018:248, točka 47).
- 58 Po drugi strani, možnost, ki je tako priznana državam članicam, da določijo dodatne zahteve, sama po sebi ne ogroža ciljev, ki jih na splošno uresničuje Direktiva 2003/86, ki so navedeni v uvodnih izjavah 4 in 8 te direktive, in ki so olajšati vključevanje zadevnih državljanov tretjih držav, tako da se jim omogoči normalno družinsko življenje, ter določiti ugodnejše pogoje za begunce za uveljavljanje njihove pravice do združitve družine ob upoštevanju njihovega posebnega položaja. Zadevna država članica namreč, kot je bilo izpostavljeno v točkah 36 in 37 te sodbe, s tem, da je uporabila možnost iz člena 10(2) navedene direktive in dovolila združitev z drugimi družinskimi člani begunca, ki niso omenjeni v členu 4 te direktive, že spodbuja uresničevanje teh ciljev, čeprav to združitev pogojuje s strožjimi pogoji, kot je pogoj iz tega člena 10(2).
- 59 Če pa bi se državi članici prepovedalo, da določi takšne dodatne zahteve, bi bilo to v nasprotju z logiko navedenega člena 10(2), ki državam članicam omogoča – kot je bilo ugotovljeno v točkah 38 in 39 te sodbe – da se odločijo, da nobeden od družinskih članov begunca iz te določbe nima pravice do združitve družine, kot tudi da svobodno določijo, kateri navedeni člani so lahko upravičeni do takšne pravice do združitve.
- 60 Poleg tega bi taka prepoved lahko bila v nasprotju s cilji, navedenimi v točki 58 te sodbe, ker bi države članice spodbujala k temu, da ne uporabijo možnosti iz člena 10(2) Direktive 2003/86.
- 61 Ob tem je treba na četrtem mestu še poudariti, da države članice pri izvrševanju možnosti, ki jim je priznana v členu 10(2) Direktive 2003/86, izvajajo pravo Unije.
- 62 Zato države članice polja proste presoje, ki jim je priznana z navedenim členom 10(2), najprej ne smejo izvajati tako, da bi bil ogrožen cilj Direktive 2003/86 in njen polni učinek (glej v tem smislu sodbo z dne 13. marca 2019, E., C-635/17, EU:C:2019:192, točka 53).
- 63 V zvezi s tem položaj beguncev, kot je bilo ugotovljeno v točkah 36, 50 in 53 te sodbe, po eni strani zahteva posebno pozornost pri izvajanju Direktive 2003/86, po drugi strani pa člen 17 navedene direktive nalaga individualizacijo preučitve prošelj za združitev družine.
- 64 Dalje, kot je tudi potrjeno v uvodni izjavi 2 Direktive 2003/86, mora ta direktiva spoštovati Listino Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina).
- 65 Res je, da določb Listine ni mogoče razlagati tako, da bi državam članicam odvzele polje proste presoje, ki ga imajo pri izvajanju člena 10(2) Direktive 2003/86 in pri preučitvi prošelj za združitev družine, ki so bile vložene na podlagi te določbe. Vendar je treba določbe te direktive med to preučitvijo razlagati in uporabljati zlasti ob upoštevanju člena 7 Listine, s katerim je poleg drugih pravic določena pravica do spoštovanja družinskega življenja (glej v tem smislu sodbo z dne 21. aprila 2016, Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, točka 28).

- 66 Nazadnje, v skladu z načelom sorazmernosti, ki je eno od splošnih načel prava Unije, morajo namreč sredstva, ki so uvedena z nacionalno zakonodajo, s katero se izvaja člen 10(2) Direktive 2003/86, omogočati uresničevanje ciljev, ki jim ta ureditev sledi, in ne sme presegati tistega, kar je nujno za njihovo uresničitev (sodba z dne 21. aprila 2016, Khachab, C-558/14, EU:C:2016:285, točka 42).
- 67 Zato mora nacionalna zakonodaja, s katero se izvaja možnost iz navedenega člena 10(2), spoštovati tako temeljne pravice, zagotovljene z Listino, kot načelo sorazmernosti in ne sme ovirati posamične preučitve prošnje za združitev družine, pri čemer je treba poleg tega to preučitev opraviti ob upoštevanju posebnega položaja beguncev.
- 68 Glede na vse zgoraj navedeno je treba na zadnjem mestu preučiti, ali člen 10(2) Direktive 2003/86 nasprotuje temu, da država članica pravico do združitve družine s sestro begunca prizna, le če ta sestra ni sposobna poskrbeti za svoje potrebe zaradi svojega zdravstvenega stanja.
- 69 V zvezi s tem je treba izpostaviti, prvič, da sestra begunca ne spada med družinske člane sponzorja iz člena 4 Direktive 2003/86. Zato lahko država članica temu družinskemu članu begunca v skladu s členom 10(2) te direktive prizna pravico do združitve družine.
- 70 Drugič, iz tega, kar je bilo navedeno v točkah od 54 do 59 te sodbe, izhaja, da navedeni člen 10(2) načeloma ne nasprotuje temu, da države članice uvedejo dodatni pogoj, ki zahteva, da je razmerje odvisnosti med beguncem in njegovim družinskim članom nastalo zaradi zdravstvenega stanja tega družinskega člana.
- 71 Poleg tega je treba ugotoviti, da je zakonodajalec Unije v okviru natančnejše harmonizacije državam članicam v členu 4(2)(b) in (3) Direktive 2003/86 posebej dovolil, da za pravico do združitve družine nekaterih družinskih članov državljana tretje države določijo podoben pogoj.
- 72 Ob tem iz točke 42 te sodbe prav tako izhaja, da država članica zaradi ohranitve polnega učinka člena 10(2) Direktive 2003/86 ne bi smela omogočiti sestri begunca, da se ji prizna pravica do združitve družine na podlagi člena 10(2) Direktive 2003/86, ne da bi to sestro vzdrževal begunec, kar pomeni, kot je bilo navedeno v točki 52 te sodbe, ne le da sestra begunca ni sposobna zadovoljevati svojih osnovnih potreb, temveč tudi, da se ugotovi, da njeno finančno podporo dejansko zagotavlja begunec, ali da je ob upoštevanju vseh upoštevnihih okoliščin razvidno, da je begunec najbolj primeren družinski član za zagotovitev zahtevane finančne podpore.
- 73 Poleg tega iz točk 53 in 63 te sodbe tudi izhaja, da morajo pristojni nacionalni organi opraviti posamično preučitev spoštovanja pogoja, v skladu s katerim sestro begunca zadnjenavedeni vzdržuje zaradi njenega zdravstvenega stanja.
- 74 Iz tega med drugim sledi, da take prošnje ni mogoče zavrniti zgolj zato, ker naj bi se bolezen, za katero trpi sestra begunca, samodejno štel, kot da ni taka, da bi ustvarila tako razmerje odvisnosti.
- 75 Natančneje, posamična preučitev prošnje bo morala uravnoteženo in utemeljeno upoštevati vse upoštevne elemente osebnih okoliščin sestre begunca, kot so njena starost, stopnja izobrazbe, poklicni in finančni položaj ter njeno zdravstveno stanje. Nacionalni organi bodo poleg tega morali upoštevati, da je lahko obseg potreb zelo različen glede na posameznika (glej v tem smislu sodbo z dne 4. marca 2010, Chakroun, C-578/08, EU:C:2010:117, točka 48) ter upoštevati posebni položaj beguncev, med drugim posebne težave, s katerimi se ti begunci soočajo pri pridobivanju dokazov v njihovi državi izvora.
- 76 Predložitveno sodišče mora v skladu s temi zahtevami v največji možni meri razlagati svoje nacionalno pravo in, natančneje, člen 19(4)(b) zakona iz leta 2007.

- 77 Iz vseh zgornjih preudarkov izhaja, da je treba na postavljena vprašanja odgovoriti, da je treba člen 10(2) Direktive 2003/86 razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da država članica dovoli združitev družine s sestro begunca, le če ta sestra begunca zaradi svojega zdravstvenega stanja ni sposobna poskrbeti za svoje potrebe, pod pogojem, da:
- se navedena nesposobnost po eni strani presoja ob upoštevanju posebnega položaja, v katerem so begunci, in po posamični preučitvi, v kateri se upoštevajo vsi upoštevni elementi, in
 - je po drugi strani mogoče ob upoštevanju tudi posebnega položaja, v katerem so begunci, in po posamični preučitvi, v kateri se upoštevajo vsi upoštevni elementi, ugotoviti, da finančno podporo zadevne osebe dejansko zagotavlja begunec, ali da je razvidno, da je begunec najbolj primeren družinski član za zagotovitev zahtevane finančne podpore.

Stroški

- 78 Ker je ta postopek za stranki v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (peti senat) razsodilo:

Člen 10(2) Direktive Sveta 2003/86/ES z dne 22. septembra 2003 o pravici do združitve družine je treba razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da država članica dovoli združitev družine s sestro begunca, le če ta sestra begunca zaradi svojega zdravstvenega stanja ni sposobna poskrbeti za svoje potrebe, pod pogojem, da:

- **se navedena nesposobnost po eni strani presoja ob upoštevanju posebnega položaja, v katerem so begunci, in po posamični preučitvi, v kateri se upoštevajo vsi upoštevni elementi, in**
- **je po drugi strani mogoče ob upoštevanju tudi posebnega položaja, v katerem so begunci, in po posamični preučitvi, v kateri se upoštevajo vsi upoštevni elementi, ugotoviti, da finančno podporo zadevne osebe dejansko zagotavlja begunec, ali da je razvidno, da je begunec najbolj primeren družinski član za zagotovitev zahtevane finančne podpore.**

Podpisi